

LES PLANTES 'CAMELL'

Són les deu del matí i els més menuts ja estan preparats per eixir d'excursió. Amb la motxilla a l'esquena, on porten l'aigua i l'esmorzar, el barret al cap i amb tota la il·lusió del món, com cada dia van a explorar una part del Jardí Botànic de València per estudiar com són i com viuen les plantes al seu medi.

A més a més cadascú porta un objecte o aparell que fa servir per a l'estudi o recollida de tot allò que els interessa, per observar-ho o aprofitar-ho després en una altra activitat, al mateix lloc de treball o a l'aula. Un porta una lupa de butxaca, un altre porta un complex aparell amb lupa i prismàtics incorporats penjat al coll, i altres duen bosses, pales, poalets i pots de plàstic per recollir llavors o qualsevol altra cosa del Jardí. Perquè avui toca l'estudi de les plantes del desert, les plantes "camell".

Fins arribar al desert hem de passar entre uns arbres molt grans i centenaris que ens ofereixen ombra i frescor gràcies a les seues precioses fulles. Si ens fixem en la seua tarja d'identificació ens adonem que cada arbre és d'un país diferent i per tant és com si viatjàrem arreu del món. És clar que en cada part del món fa un clima, però com que a València tenim tan bon oratge, quasi totes les plantes viuen bastant bé. A l'hivern no tenim neu i a l'estiu, encara que fa calor, tenim platja i piscines, és a dir, aigua. Tot el grup va raonant el que pensa del que veiem i sobretot contenen experiències pròpies escoltades i viscudes a casa o a l'escola.

Anem caminant tranquil·lament, però, tot i així, a Ana i Alejandro, que són els més menuts, els costa més d'avançar, i fins i tot en qualsevol moment s'asseuen per tocar la murta i olorar-la o per tocar-li les punxes a la *Chorisia*, l'arbre on és ben sabut que viu el gnom del Jardí, ja que a la soca del tronc hi ha un forat com una cova.

Per fi hem arribat a les plantes grasses, plantes que necessiten poca aigua per viure, per això tenen unes fulles engreixades on guarden l'aigua que recullen quan plou. Les primeres que veiem són unes grans que pareixen polps, amb fulles llargues que en la vora tenen com unes dents que punxen, i del mig surt una flor seca que ja ha passat a ser fruit. Ens acostem a aquestes capsetes, que estan molt seques, i trobem que dins tenen un munt de llavors xicotetes. Anem a fer la primera parada. El xiquet que porta els potets de plàstic en reparteix un per a cadascú i amb molta cura de no trencar cap planta, sols tombant-les una mica, cauen les llavoretetes a la mà; es guarden al potet i li posem una etiqueta amb el nom de la planta, en

aquest cas són d'àloe. Algunes d'aquestes plantes tenen propietats medicinals molt importants. Després al laboratori portarem una fulla d'àloe, els xiquets l'obriran, la tocaran i l'oloraran. Per dins és com un gel transparent que fa mala olor i és el que es fa servir per extraure'n sucs, cremes i altres productes curatius i cosmètics. Per exemple, l'aplicació d'un tros de fulla fresca sobre una cremada en la pell sembla que té un efecte miraculós com a calmant.

Continuem amb l'excursió. La següent parada és, naturalment, la visita a les plantes amb punxes, on sempre passa que algun dels excursionistes té por d'acostar-s'hi, perquè no havia vist mai uns cactus tan grans. El "coixí de sogra" és gran com un baló de platja, però és a vessar de punxes que semblen de plàstic. Reconeixen algunes d'aquestes plantes perquè les tenen a casa, les han vistes a la botiga i sobretot a les pel·lícules de l'oest. Es fa l'observació que no tenen fulles sinó punxes, per no perdre aigua quan respiren i per defensar-se dels animals que vulguen menjar-se-les. També hi ha cactus que són completament recoberts de pèls blancs, important per reflectir la llum, com si portaren barret, i per recollir l'aigua de la rosada. Alguns cactus encara tenen flors a l'estiu i fan que aquest desert es veja més lluidor.

Alguns xiquets reconeixen la palera perquè l'han vista a la muntanya del seu poble o quan han eixit d'excursió. Aquesta planta fa unes flors roges o grogues que semblen de paper i quan algun insecte toca els seus estams es pleguen tots de sobte. D'ací ixen uns fruits que són dolços i plens de llavors. Alejandro, un dels menuts, assegura enèrgicament que els ha tastat: "El meu avi me'ls ha pelat, perquè també tenen punxes que són molt finetes i que quasi no es veuen, i són més perilloses que les més grans perquè es claven als dits."

Per fer una volteta pel quadre de les grasses ens agafem fent un trenet per assegurar-nos de no caure dins del jardí i punxar-nos. També els xiquets es fixen que al voltant d'aquestes plantes sols hi ha terra, no hi ha herbes ni arbres com en altres parts del jardí, si de cas alguna palmera, i és que el sòl és diferent, no és de terra sinó ple de pedretes menudes molt lleugeres que són de volcà, la qual cosa impedeix que l'aigua de la pluja s'hi quede fent bassals i que la planta no es podresca. En realitat no som al desert, però hem de reproduir un espai amb les característiques més semblants perquè les plantes visquen com a la seua casa i així poder-les estudiar i també gaudir-ne.

■ ACTIVITAT

- **Nom:** recollir llavors.
- **Materials:** bosses i pots de plàstic, lupa, retoladors i etiquetes adhesives.
- **Destinataris:** a partir de cinc anys.
- **Grau de dificultat:** fàcil.

Els xiquets poden recollir llavors i altres parts de plantes del terra o que ja estiguen madures en les plantes sense fer-los malbé. De cada planta s'intentarà agafar tots els elements significatius possibles, com flors, fruits, llavors, fulles i es posaran tots junts a la bossa de plàstic per poder identificar-la.

Per exemple, per observar les llavors dels àloes cal fer-se servir d'una lupa de mà, ja que són molt petites. En primer lloc s'han d'extraure les llavors de dins del fruit. Aquest és una capsuleta molt seca amb forma de fanalet que emmagatzema uns grans rodons i negres que s'esvaren molt. Es recomana recollir-los sobre un paper blanc per a poder veure-los millor abans de guardar-los al potet de plàstic. Per finalitzar es posarà una etiqueta amb el nom de la planta, la data de recollida, el lloc i si cal

© Gabinet de Didàctica del Jardí Botànic de la UV

comentar alguna altra particularitat que vulguem recordar.

Altres llavors que podem estudiar són les pertanyents a les paleres. L'extracció de les llavors és una mica més laboriosa i cal l'ajut d'algun adult perquè els fruits presenten moltes punxes que quasi no es veuen. El fruit es recull quan és madur i pren un color roig fosc. Amb uns guants de jardiner es pelen i entre la polpa es troben amagades les llavors. Per emmagatzemar-les, primer cal rentar-les amb aigua i després deixar-les que s'assequen sobre un paper de filtre o absorbent en un lloc assolellat. No s'ha d'oblidar etiquetar-les.

*Gabinet de Didàctica
Jardí Botànic de la Universitat de València*

*Integrat per Mª José Carrau, Olga Ibáñez, Pepa Rey,
Mª Jesús Romero i Àngel Sanchis*